

Rapport

Klacht

Verzoekster klaagt over de wijze waarop zij op 16 september 2008 door een ambtenaar van de vreemdelingenpolitie en een ambtenaar van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) is verhoord. Dit verhoor vond plaats in het kader van de "aanpak fraude derdelanders en hun EU partners". Zij klaagt er met name over dat zij zich onder druk gezet voelde om te verklaren dat zij de relatie met haar partner zou verbreken.

Tevens klaagt verzoekster over het huisbezoek dat door ambtenaren van de politie op 23 september 2008 is afgelegd toen zij in het huis van haar vriendin verbleef. Zij klaagt erover dat het voor haar niet duidelijk was op basis van welke bevoegdheid en met welk doel de ambtenaren de woning binnen traden. Zij voelde zich bovendien geïntimideerd door de vragen die haar tijdens het huisbezoek werden gesteld.

Verzoeker klaagt over de wijze waarop hij op 16 september 2008 door een ambtenaar van de vreemdelingenpolitie en een ambtenaar van de IND is verhoord. Hij klaagt erover dat hij negatief werd bejegend en dat de ambtenaren er bij voorbaat van uit leken te gaan dat hij een schijnrelatie had met verzoekster.

Beoordeling

Algemeen

1. Verzoeker, een man van Turkse nationaliteit, diende op 21 augustus 2008 een verblijfsaanvraag in bij het IND-loket op het Immigratiekantoor te Den Haag. Het betrof een aanvraag om verlening van een verblijfsvergunning regulier in het kader van gezinshereniging met verzoekster, zijn partner. Verzoekster, die in het bezit is van de Portugese nationaliteit, verbleef in Nederland als economisch actief EU onderdaan. Zij was op dat moment zwanger. In het kader van de aanpak fraude derdelanders en hun EU partners (zie Achtergrond onder 1.) verzocht de IND de vreemdelingenpolitie om verzoeker en zijn partner te vorderen om bij de vreemdelingenpolitie op het Immigratiekantoor Haaglanden te verschijnen om hen afzonderlijk te horen over hun relatie.

2. Op 16 september 2008 verschenen verzoekers op het politiebureau. Verzoeker moest plaatsnemen in de publieke wachtruimte terwijl zijn vriendin werd verhoord. Verzoekster werd vervolgens vanaf 9.00 uur tot en met 14.30 uur verhoord door ambtenaren van de politie en een ambtenaar van de IND. Haar werden vragen gesteld over haar relatie met verzoeker en zij werd geconfronteerd met de informatie dat haar partner eerder gehuwd was geweest en kinderen had. Daarna zou verzoekster te kennen hebben gegeven dat zij zich terug wilde trekken als referente. Als referente wordt aangemerkt de persoon die de vreemdeling in Nederland uitnodigt en ontvangt. Toen verzoekster vervolgens hadaangegeven bang te zijn voor represailles van haar partner, bood de vreemdelingenpolitie haar aan haar ergens anders onder te brengen. De

vreemdelingenpolitie had haar daarop met haar spullen naar een vriendin gebracht.

3. Ondertussen verbleef verzoeker van 9.00 uur tot 15.00 uur in de wachtruimte van het politiebureau zonder dat hem enige informatie werd verschaft en zonder dat hem iets te drinken werd aangeboden. Nadat het verhoor van zijn partner was beëindigd werd hij om 15.00 uur opgehaald voor het verhoor. Na het verhoor werd hij in vreemdelingenbewaring gesteld. De bewaring werd de volgende dag, 17 september 2008 om onduidelijke reden weer opgeheven. Diezelfde dag werd een negatieve beschikking aan verzoeker uitgereikt waarbij zijn verblijfsaanvraag werd afgewezen. Verzoeker diende via zijn advocaat een bezwaarschrift in tegen de beschikking en verzocht de rechtbank een voorlopige voorziening te treffen, zodat verzoeker de procedure in Nederland zou kunnen afwachten.

4. Op 23 september 2008 rond 7.30 uur brachten twee ambtenaren van de vreemdelingenpolitie een bezoek aan verzoekster, die bij haar vriendin verbleef. De politieambtenaren waren in eerste instantie bij het huis van verzoekers langs gegaan voor een controle naar het verblijf van verzoeker. Toen zij hem daar niet aantroffen besloten zij verzoekster op te zoeken op het adres waar zij 16 september 2008 heen was gebracht en haar te vragen of zij wist waar verzoeker zich op dat moment bevond. Nadat zij waren binnen gelaten door de vriendin van verzoekster, hadden de politieambtenaren verzoekster met behulp van een telefonische Portugese tolk vragen gesteld. Daarna hadden zij de slaapkamer van verzoekster bekeken en waren zij weer vertrokken.

5. Op 6 januari 2009 volgde een positieve beschikking op het bezwaarschrift van 17 september 2008. Daarbij werd verzoeker een EU- verblijfsdocument voor de duur van vijf jaar verstrekt. De IND constateerde in de beschikking dat betrokkene "op grond van de thans bekende feiten en omstandigheden" een gezinslid van een rechtmatig verblijvende EU-onderdaan was en daarom als gemeenschapsonderdaan werd aangemerkt. Daarbij werd medegedeeld dat er op de aanvraagdatum, 21 augustus 2008 sprake was van een duurzame relatie tussen betrokkenen.

Klachten

6. Verzoekers waren het niet eens met de gang van zaken rond het verhoor en dienden al op 18 en 19 september 2008 een klacht in bij de IND. Zij klaagden over de lange duur van het verhoor. Zij vonden dat de ambtenaren van de IND en de vreemdelingenpolitie hen onheus hadden bejegend tijdens het verhoor. Verzoekster klaagde dat zij onder psychische druk had verklaard dat de relatie met haar partner niet op waarheid berustte. De klacht werd voor het deel dat was gericht tegen de vreemdelingenpolitie doorgezonden aan het regionale politiekorps Haaglanden. Tijdens het gesprek over de klacht met de vreemdelingenpolitie klaagde verzoekster ook nog over het optreden van de politieambtenaren tijdens het huisbezoek van 23 september 2008. Verzoekster klaagde erover dat de betreffende drie politieambtenaren tijdens het bezoek dreigende taal gebruikten en alle kamers in de woning hadden doorzocht. Het was niet duidelijk met welk

doel en op basis van welke bevoegdheid de politie de woning binnen trad.

7. De staatssecretaris van Justitie achtte de klachten over het verhoor door de IND-medewerker van 16 september 2008 niet gegrond. De klachten van verzoekers over de politie werden door de korpsbeheerder behandeld. De korpsbeheerder achtte alle klachten op één na ongegrond. Alleen verzoekers klacht over de lange wachttijd voordat hij werd verhoord, werd gegrond verklaard.

8. Verzoekers waren het niet eens met het oordeel van de staatssecretaris van Justitie en de korpsbeheerder en dienden op 1 december 2008 een klacht in bij de Nationale ombudsman. Zij verzochten de Nationale ombudsman een onderzoek in te stellen. Naar aanleiding van de klacht vond een intakegesprek met hen en hun advocaat plaats.

9. De Nationale ombudsman ontving in het kader van het onderzoek de volgende informatie van de staatssecretaris van Justitie en de korpsbeheerder over de werkwijze in het kader van het project aanpak fraude derdelanders en hun EU-partners. In de eerste helft van 2008 was een toename geconstateerd van het aantal verzoeken om toetsing aan het EU-recht van mensen van buiten de EU (zogenaamde derdelanders) die verblijf beogen bij een rechtmatig in Nederland verblijvende EU-onderdaan. Bij de IND ontstond het vermoeden dat onderdanen van derde landen door het aangaan van een schijnrelatie of schijnhuwelijk met een EU-onderdaan rechten probeerden te ontlenen aan het gemeenschapsrecht, waarmee de nationale regels voor gezinshereniging- en vorming konden worden omzeild. Daarop heeft de IND in samenwerking met de vreemdelingenpolitie Haaglanden van juli 2008 tot december 2008 een pilot uitgevoerd met als doel het tegengaan van schijnrelaties tussen onderdanen van EU-lidstaten en derdelanders.

10. De werkwijze tijdens de pilot hield in dat wanneer bij het IND-loket een verblijfsaanvraag werd ingediend waarbij sprake was van een derdelander die verblijf beoogde bij een EU-onderdaan, gevraagd werd aan beide partners een standaard vragenlijst in te vullen. In het geval van verzoekers werden de vragen overigens gesteld op basis van de in het dossier aanwezige gegevens, en niet op basis van een standaardlijst. Wanneer de antwoorden van beide partners daartoe aanleiding gaven, werd besloten tot nader onderzoek. In dat geval ontvingen de vreemdelingen een vordering om zich na vier weken te melden bij de vreemdelingenpolitie. In de tussentijd deden de dienst burgerzaken van de gemeente Haaglanden en de vreemdelingenpolitie verder onderzoek naar bijvoorbeeld de inschrijving in het GBA, maar ook bij de werkgever van de EU-onderdaan. Na vier weken werden de vreemdelingen individueel verhoord op het kantoor van de vreemdelingenpolitie door een medewerker van de vreemdelingenpolitie in het bijzijn van een medewerker van de IND. Dit verhoor was gericht op de specifieke omstandigheden van het geval, waarbij nadere vragen werden gesteld naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek en over de duurzaamheid en exclusiviteit van de relatie. Van het verhoor werd door de medewerker van de vreemdelingenpolitie een proces-verbaal

opgemaakt. Dit proces-verbaal werd vervolgens door de IND betrokken bij de beslissing op de verblijfsaanvraag.

11. De voormalig staatssecretaris van Justitie liet bij brief van 27 januari 2009 aan de Tweede Kamer weten dat er in de tweede helft van 2008 65 aanvragen waren ingediend, waarbij er in de helft van de zaken een vermoeden bestond dat er sprake was van een schijnrelatie. Op dat moment had het onderzoek in 10 zaken tot een afwijzing geleid.

Bevindingen ten aanzien van het verhoor van verzoekster door de politie en de IND

Visie verzoekster

12. Verzoekster voelde zich tijdens het verhoor op 16 september 2008 onder druk gezet en tot antwoorden gedwongen. Tijdens het verhoor, dat van 9.00 uur tot 14.30 uur duurde, werd zij voortdurend ondervraagd en stelden de ambtenaren steeds dezelfde vragen. Daarbij werd gesuggereerd dat zij geld had ontvangen in ruil voor de legalisatie van het verblijf van haar partner. Zij had dit, zolang zij daar de kracht en energie voor had gehad, bestreden en geantwoord dat zij een echte relatie met haar partner had. Haar vriend werd in haar ogen als een crimineel afgeschilderd omdat hij eerdere relaties had gehad. Zij had daar zelf geen problemen mee. Uiteindelijk was zij bezweken onder de druk en wilde op een gegeven moment alleen maar dat het verhoor zo snel mogelijk over zou zijn. Dit had ook te maken met het feit dat zij zwanger was en zij hier klachten van ondervond. Zij had toen uitgesproken dat zij de relatie met haar partner wilde beëindigen.

Toen het verhoor was afgelopen, was zij na enige tijd naar het politiebureau gegaan, om aangifte te doen over de wijze waarop het verhoor had plaats gevonden. De politieagent had geen proces-verbaal opgesteld omdat hij van mening was dat je over deze gebeurtenissen geen aangifte kunt doen maar alleen een klacht kunt indienen.

De advocaat van verzoekster liet in zijn klacht van 19 september 2008 weten dat de ambtenaren zich beledigend, onfatsoenlijk en bijzonder agressief en bedreigend jegens haar hadden gedragen.

13. Tijdens de hoorzitting van de klachtencommissie liet verzoekster weten dat zij van 9.00 uur tot 11.00 uur zonder pauze in de verhoorkamer werd ondervraagd. Daarna was zij met de twee ambtenaren naar haar huis gegaan omdat zij haar verhaal wilden checken. Tijdens de autorit werden haar op zowel de heen als de terugweg ook weer vragen gesteld. Na terugkomst op het politiebureau werd zij opnieuw ondervraagd.

Visie korpsbeheerder

14. De korpsbeheerder liet in het kader van het onderzoek van de Nationale ombudsman weten bij zijn standpunt te blijven dat de klacht niet gegrond was. Hij achtte het niet aannemelijk dat verzoekster was onderworpen aan een non-stop ondervraging en dat

daarmee door de politieambtenaar ongeoorloofde druk op haar was uitgeoefend. Ook door de wijze van optreden tijdens het verhoor was geen ongeoorloofde druk op verzoekster uitgeoefend.

15. Politieambtenaar K. verklaarde dat hij het verhoor in opdracht van de IND en samen met IND-ambtenaar Z had gedaan. In eerste instantie was verzoekster in het Nederlands gehoord, maar nadat was gebleken dat zij onvoldoende Nederlands sprak was er een telefonisch Portugese tolk geregeld. Het eerste verhoor duurde tot 10.30 uur waarna zij met verzoekster naar haar huisadres waren gegaan. Tijdens de autorit had K. verzoekster geen gerichte vragen gesteld, maar een zogenaamd sociaal gesprek met haar gevoerd. Dat gesprek verliep moeizaam omdat verzoekster zeer gebrekkig Nederlands sprak. Rond 11.00 uur waren zij terug op het politiebureau waarna zij verzoekster opnieuw tot 12.30 uur hadden verhoord. Daarna was verzoekster even alleen gelaten omdat zij overleg met collega's hadden gevoerd. Nadien was met verzoekster gesproken over haar actuele situatie. Inmiddels had zij immers te kennen gegeven dat zij zich wilde terugtrekken als referente en K. en Z voelden zich verantwoordelijk om de zaak netjes af te handelen. Z verklaarde dat zij navraag hadden gedaan bij team opsporing van de politie of zij verzoekster eventueel bescherming konden bieden. In het laatste half uur (tot 14.30 uur) waren er daarom nog twee andere politieambtenaren bij het gesprek aanwezig geweest. Om 14.30 uur was verzoekster onder begeleiding van die andere politieambtenaren haar spullen gaan halen en was daarna door hen bij een vriendin ondergebracht.

16. K. verklaarde dat het verhoor van verzoekster een normaal gesprek was met vraag en antwoord. Tijdens het verhoor werd verzoekster geconfronteerd met informatie over haar partner. Dit hield in dat verzoekster was verteld dat haar partner twee huwelijken achter de rug had en dat hij tevens vader is van twee kinderen. Verzoekster had daarop gereageerd dat haar partner haar dit niet had verteld. K. werd hierdoor verrast. K. had gevraagd of verzoekster geld ontving voor het meewerken aan de verblijfsaanvraag. Zij vond dit gezien deze zaak, een normale vraag.

Verzoekster had daarop geantwoord dat het een serieuze relatie was en dat zij drie maanden zwanger was van haar partner. Later in het gesprek gaf verzoekster aan dat zij de relatie met haar partner wilde beëindigen en de aanvraag tot verblijf bij haar in te trekken. K. had haar vragen op een zakelijk en directe wijze gesteld en was niet boos geworden. K. en Z gaven aan dat haar vervolgens herhaaldelijk was gevraagd of zij zeker was dat zij zich wilde terugtrekken als referente om er zeker van te zijn dat verzoekster dit ook echt wilde en het niet een impulsieve emotionele reactie van haar was.

Inhoud proces-verbaal

17. Uit het proces-verbaal van het gehoor, dat is opgemaakt door K. op 17 september 2008, komt naar voren dat verzoekster onder meer de vraag kreeg voorgelegd of haar partner eerder gehuwd was geweest en kinderen had. Nadat zij ontkennend had

geantwoord werd zij geconfronteerd met de informatie dat dit wel het geval was. Dit maakte verzoekster emotioneel. Na het huisbezoek werd vervolgens de vraag voorgelegd of zij zelf niet dacht gebruikt te worden door haar partner om aan een verblijfsvergunning te komen. Verzoekster reageerde daarop dat zij dacht van wel, nu hij toch al kinderen bleek te hebben. Zij gaf ook aan in de war te zijn van het bericht.

Daarna volgde de vraag wiens idee het was om een verblijfsaanvraag in te dienen en of haar geld geboden was voor de verblijfsaanvraag. Nadat zij had verteld dat het een idee van de familie was geweest en dat haar geen geld was geboden, werd gevraagd of zij bang voor de familie was. Daarop reageerde zij dat zij niet bang was maar zich wel afvroeg wat haar partner met haar van plan was nu hij al eerder gehuwd zou zijn geweest en al kinderen bleek te hebben. Daarop volgde de vraag of zij de aanvraag wilde intrekken en beloofde verzoekster hierover na te denken. Nadat werd opgemerkt dat het gek was dat de broer van partner een huis had geregeld, en het allemaal veel te snel ging; huurovereenkomst, zwanger, samenlevingscontract, werd haar gevraagd waarom dit zo was gegaan en of ze nog eens wilde nadenken wat ze ging doen. Direct daarop werd gevraagd of ze nog wat wilde zeggen of verklaren. Daarop reageerde verzoekster dat zij niet verder wilde met haar relatie en alles wilde stopzetten. Vervolgens werd nog een aantal keren aan haar gevraagd of zij dit werkelijk wilde en beaamde verzoekster dit.

Visie staatssecretaris van Justitie

18. De staatssecretaris van Justitie liet in het kader van het onderzoek van de Nationale ombudsman weten bij haar standpunt te blijven dat de klacht van verzoekers ongegrond is. Hoewel de werkwijze tijdens het gehoor intimiderend kan zijn overgekomen doordat meerdere keren dezelfde vragen werden gesteld en het gehoor geruime tijd had geduurd wat als onprettig kon worden ervaren, was er geen reden om te veronderstellen dat de IND-medewerkster, Z, zich op een agressieve, onfatsoenlijke, beledigende of bedreigende wijze zou hebben opgesteld. Evenmin was volgens de staatssecretaris sprake van een andere wijze van bejegening die als niet behoorlijk kan worden gezien.

19. Z verklaarde onder meer dat het gehoor zolang had geduurd omdat er veel pauzes waren ingelast en zij moest informeren bij collega's van de andere afdeling in verband met de eventuele bescherming, die verzoekster moest worden geboden. De laatste anderhalf uur hadden zij gewacht op de collega's van handhaving die verzoekster naar haar woning moesten begeleiden. Z herkende niet dat verzoekster zich tijdens het gehoor onder druk gezet voelde en dat het gehoor op intimiderende wijze was afgenomen. Wel was duidelijk dat verzoekster bang en emotioneel was en daarom was Z juist bij collega's gaan informeren welke mogelijkheden er waren om bescherming te bieden. Er was herhaaldelijk gevraagd of zij er echt achter stond om zich terug te trekken als referente en zij had daarvoor bedenktijd gekregen. Ze zou expliciet hebben gevraagd aan verzoekster of ze niet na haar vakantie in Portugal deze beslissing wilde nemen. Verzoekster was, nadat ze was geconfronteerd met het verleden van haar partner, stil en timide, terwijl ze daarvoor

alerter en mondiger was.

20. Z verklaarde desgevraagd dat de reden dat verzoekers in het kader van de aanpak fraude derdelanders en hun EU-partners waren gehoord er in lag dat bij het loket een aantal vragen worden gesteld die wel of geen reden voor twijfel oproepen. Aan de hand daarvan wordt bekeken of er direct een vordering wordt opgesteld. Er hadden verder adrescontroles in de Gemeentelijke Basisadministratie (Gba) plaatsgevonden. Z verklaarde dat zij tijdens het verhoor op de hoogte was van de geschiedenis van verzoeker maar dat dat geen rol had gespeeld. Ondanks deze voorgeschiedenis kon er immers toch sprake zijn van een echte relatie, aldus Z. Zij merkte wel op dat het normaal is dat je weet of je partner een eerdere relatie heeft gehad en kinderen heeft. Zij had tijdens het verhoor de indruk dat verzoekster een serieuze prille relatie was aangegaan, maar dat zij min of meer werd gebruikt.

Beoordeling ten aanzien van het verhoor van verzoekster

21. Uit de reacties van verzoekster en de twee ambtenaren die het verhoor afnamen komt naar voren dat verzoekster het verhoor heel anders heeft ervaren dan de beide ambtenaren. Uit het onderzoek is niet naar voren gekomen dat de ambtenaren zich bewust bedreigend, agressief of onfatsoenlijk hebben opgesteld tegenover verzoekster. Verzoekster voelde zich echter wel onder druk gezet om een verklaring af te leggen.

22. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen. Dit brengt met zich mee dat een ambtenaar bij een verhoor oog houdt voor de toestand waarin degene die hij verhoort verkeert.

23. De ambtenaren hadden informatie over verzoekers verleden waarvan verzoekster niet op de hoogte was. Tijdens het verhoor werd verzoekster met deze informatie geconfronteerd. Inmiddels was uit het verhoor de indruk ontstaan dat verzoekster een prille doch serieuze relatie was aangegaan met verzoeker en dat er geen sprake was van een schijnrelatie. Het beeld dat de politie had van verzoekster leek tijdens het verhoor te zijn verschoven van verdachte naar slachtoffer. Toen zij verzoekster confronteerden met het feit dat haar partner eerder gehuwd was geweest en kinderen uit deze relatie had, was verzoekster geschokt en in de war. Daarna hadden de ambtenaren aangedrongen op een reactie, een besluit van verzoekster of zij wel of niet wilde doorgaan met de relatie.

24. De Nationale ombudsman acht het in strijd met het vereiste van professionaliteit dat op dat moment is doorgedaan met het verhoor. Van verzoekster werd kennelijk verwacht dat zij de informatie over haar partner onmiddellijk tot zich door kon laten dringen en nog tijdens het verhoor een weloverwogen besluit over haar toekomst kon nemen, namelijk om de relatie met haar partner, de vader van haar kind, te beëindigen.

Dit terwijl zij geen mogelijkheid heeft gehad om hierover met haar partner te praten. Verzoekster had emotioneel gereageerd op de mededeling over haar partner. Het was duidelijk dat zij op dat moment kwetsbaar en gemakkelijk te beïnvloeden was. Door het verhoor op dat moment toch door te zetten, is zij onder druk gezet om een verklaring af te leggen. Het was dan ook beter geweest het verhoor op dat moment te beëindigen en een vervolgspraak met verzoekster te maken. Hoewel Z aangaf dat zij verzoekster een week bedenktijd had willen geven is dit niet naar voren gekomen uit het proces-verbaal.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Bevindingen ten aanzien van het verhoor van verzoeker

Visie verzoeker

1. Verzoeker werd om 15.00 uur opgehaald voor verhoor. Hij had vanaf 9.00 uur gewacht in de wachtruimte. Hij wist dat zijn vriendin in de tussentijd werd verhoord en had zich zorgen over haar gemaakt. Toen hij uiteindelijk voor verhoor werd opgehaald werd hem iets te eten en te drinken aangeboden. Het verhoor verliep niet prettig. Verzoeker had het idee dat ambtenaar K. vooringenomen was. Als hij volgens haar niet het juiste antwoord gaf herhaalde zij de vraag. Verzoeker kreeg het gevoel dat hij een misdadiger was. Het feit dat de ambtenaren hem niet geloofden had hij als een belediging ervaren. Op de mededeling dat zijn vriendin had verklaard dat zij de relatie met hem wilde beëindigen had hij gereageerd dat hij dit niet geloofde en dat hij dit van haar zelf wilde horen. Dit werd hem geweigerd; hij zou zijn vriendin niet meer te zien krijgen omdat hij in bewaring werd gesteld.

Visie Korpsbeheerder

2. De korpsbeheerder liet in het kader van het onderzoek van de Nationale ombudsman weten bij zijn standpunt te blijven dat de klacht over de wijze van optreden en de bejegening van K. tijdens het verhoor niet gegrond was. Hij achtte het in deze situatie niet onjuist dat verzoeker indringend was verhoord. Met de herhaling van vragen werden de grenzen van het toelaatbare niet overschreden. Er waren onvoldoende aanknopingspunten om te oordelen dat er sprake was geweest van ongeoorloofde druk.

3. Politieambtenaar K. verklaarde dat zij samen met IND-ambtenaar Z het verhoor afnam. De vragen aan verzoeker waren serieus en zakelijk. Zij beschikten over informatie waardoor zij gerichte vragen konden stellen. Deze vragen waren confronterend voor verzoeker. Verzoeker had in eerste instantie ontkennend op de vragen gereageerd en omdat zij informatie had die het tegendeel bewees had zij een aantal vragen herhaald. Het doel van het gehoor was om na te gaan of de verklaring van verzoeker overeen kwam met die van verzoekster.

4. Politieambtenaar K. verklaarde dat het gehoor in het begin vloeiend verliep en dat de verklaringen van verzoeker overeen kwamen met wat zijn partner had verklaard. Op de vraag of verzoeker kinderen had gaf verzoeker in eerste instantie ontkennend antwoord en werd daarna stil en begon te zweten. Hij leek te zijn geschrokken en nadat hem was verteld dat de politie bewijzen had dat hij vader van twee kinderen is, bekende hij dit. Nadat zij verzoeker had medegedeeld dat zijn partner de aanvraag vrijwillig had ingetrokken was in overleg met de Hulpofficier van Justitie besloten hem staande te houden. Verzoeker was toen overgedragen aan team Handhaving en was vervolgens in vreemdelingenbewaring gesteld.

Inhoud proces-verbaal

5. Uit het proces verbaal kwam onder meer nog naar voren dat K. naast de vragen over de huidige relatie van verzoeker vragen over eerdere relaties had gesteld. Daarbij gaf verzoeker aan dat zijn partner niet op de hoogte was dat hij tien jaar geleden gehuwd was geweest en dat hij het niet belangrijk vond dat zij hiervan op de hoogte was. Op de vraag van K. of hij kinderen uit eerdere relaties had, reageerde verzoeker in eerste instantie ontkennend. Nadat hij werd geconfronteerd met een verklaring van zijn ex-vrouw en informatie dat hij een kind erkend zou hebben, gaf hij toe dat hij twee kinderen uit een eerdere relatie had. Aan het slot van het verhoor deelde K. mee dat verzoekster, zijn partner, geschrokken was van het bericht dat hij eerder gehuwd was geweest en dat hij kinderen had. Tevens vertelde K. dat zijn partner de aanvraag had ingetrokken, niet meer garant voor hem stond en er geen sprake was van een duurzame relatie. Daarop reageerde verzoeker dat hij zijn partner wilde zien en dat hij niet geloofde dat zij dit had gezegd.

Visie staatssecretaris van Justitie

6. De staatssecretaris van Justitie liet in het kader van het onderzoek weten dat hij de klacht ongegrond achtte. Er was geen sprake van een agressieve, onfatsoenlijke, beledigende of bedreigende bejegening hoewel de werkwijze wellicht intimiderend was overgekomen.

Beoordeling ten aanzien van verhoor verzoeker

7. Verzoeker klaagde erover dat hij negatief werd bejegend en dat de ambtenaren er bij voorbaat van uit leken te gaan dat hij een schijnrelatie had met verzoeker.

8. Onder verwijzing naar het oordeel over het verhoor van verzoekster, waarbij teveel druk was uitgeoefend op verzoekster en haar ten onrechte geen bedenktijd was gegund om na te denken of zij de relatie met verzoeker wilde voortzetten, acht de Nationale ombudsman ook de wijze van verhoor van verzoeker niet juist. Hierin wordt immers "voortgeborduurd" op het eerdere verhoor van verzoekster. De verklaring van verzoekster waarmee

verzoeker tijdens het verhoor wordt geconfronteerd is ten onrechte als een vaststaand feit aan verzoeker voorgelegd.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Bevindingen ten aanzien van het huisbezoek

Visie verzoekster

1. Verzoekster kreeg op 23 september 2008 tussen 7.00 uur en 7.30 uur bezoek van drie politieagenten in uniform. Zij was op dat moment op het adres van een vriendin. Zij vond het bezoek bedreigend. Zo vertelden de agenten haar desgevraagd dat, wanneer zij de deur niet zou openen, zij dat dan zouden doen. Bij binnenkomst hadden de agenten alle kamers en ruimten in het huis nagekeken. Tijdens het bezoek waren vragen gesteld die zij tijdens de verhoren ook moest beantwoorden. De agenten hadden haar ook gezegd dat zij nu maar moest stoppen met "de papieren" (bedoeld wordt de verblijfsprocedure van verzoeker; No.), omdat dat het beste voor haar zou zijn. Verzoekster begreep niet waarom dit bezoek plaatsvond. Naar haar mening was het bedoeld om haar partner te zoeken en toch werden haar allerlei vragen gesteld, onder andere over een eventuele aangifte die zij wilde doen. Haar advocaat vulde nog aan dat er geen machtiging tot binnentreden was overgelegd.

Visie Korpsbeheerder

2. De Korpsbeheerder liet in het kader van het onderzoek van de Nationale ombudsman weten bij zijn standpunt te blijven dat de klacht over de wijze van optreden en de bejegening van verzoekster tijdens het huisbezoek niet gegrond was en dat de klacht over de toepassing van de bevoegdheden tijdens het huisbezoek evenmin gegrond was.

Hij achtte het niet onjuist dat de politie verzoekster had bezocht, in het kader van handhaving en toezicht van de Vreemdelingenwet. Er waren onvoldoende aanknopingspunten om te oordelen dat de politie op ongeoorloofde wijze had opgetreden en ongeoorloofde druk had uitgeoefend op verzoekster. Het was niet aannemelijk dat de politie een onderzoek had ingesteld in de woning waar verzoekster zich bevond. Het feit dat zij de slaapkamer van verzoekster had gezien, deed daar niet aan af. Het doel van het huisbezoek was om navraag te doen naar de verblijfplaats van verzoeker en dit paste binnen de bevoegdheden bij de uitvoering van het toezicht op de naleving van de Vreemdelingenwetgeving. Het bezoek aan verzoekster en het stellen van vragen aan haar achtte hij niet onrechtmatig.

3. Politieambtenaar V. verklaarde dat hij op 23 september 2008 samen met zijn collega L. en D. vroeg in de ochtend in uniform op controle was gegaan op het adres waar verzoeker zou verblijven. De bedoeling van dit bezoek was geweest om verzoeker staande te houden en hem in bewaring te stellen. Daarom vond het bezoek zo vroeg in de ochtend plaats.

Volgens de laatste informatie van de IND was hij "verwijderbaar". Omdat het om een schijnrelatie zou gaan, zaten ze er nogal "boven op". Zij beschikten over een machtiging om binnen te kunnen treden. Verzoeker bleek niet aanwezig te zijn en een familielid vertelde dat hij en zijn partner daar niet meer woonachtig waren. V. wist dat verzoekster de week daarvoor haar relatie met verzoeker had beëindigd en dat zij bij een vriendin van haar verbleef op een bij hem bekend adres. Volgens de familie van verzoeker daarentegen, was de relatie tussen verzoekers nog in stand. V. had daarom samen met zijn collega's besloten om bij verzoekster langs te gaan om navraag te doen naar verzoeker en zijn verblijfplaats. De bedoeling was bovendien om even met verzoekster te praten en duidelijkheid te verkrijgen over de relatie tussen haar en verzoeker. Zij wilden informeren of verzoekster in het belang van het onderzoek wilde meewerken. Zij beschikten niet over een machtiging om het huis waar verzoekster verbleef binnen te treden. Toen zij om 7.30 uur bij het huis aankwamen, liet een vrouw hen binnen nadat zij hadden gevraagd of verzoekster thuis was. Deze vrouw haalde verzoekster en vervolgens vertelde L. wat zij kwamen doen. Het gesprek verliep moeizaam doordat verzoekster de Nederlandse taal niet goed beheerste. Nadat een telefonische tolk was ingeschakeld verliep het gesprek prima. Uit de antwoorden van verzoekster bleek dat er geen sprake meer was van een relatie en dat zij op het punt stond om naar Portugal te gaan. V. had verzoekster de vraag gesteld of zij aangifte wilde doen omdat hij het gerucht had gehoord dat zij aangifte wilde doen tegen de IND en de politie. Dit omdat hij niets van de aangifte had teruggezien en omdat het feit niet paste in het beeld dat hij van de zaak had. Het gesprek verliep gemoedelijk en duurde maar een paar minuten en bij het weggaan liet verzoekster op eigen initiatief haar slaapkamer zien. Zij hadden niet gevraagd om de rest van de woning te mogen zien. Het was volgens hem een normaal bezoek waarbij geen bevoegdheden werden gebruikt. Zij werden immers vrijwillig binnen gelaten. Het bezoek had al met al 15 minuten geduurd.

V. verklaarde dat als verzoeker zou zijn aangetroffen bij dit bezoek, hij staande zou zijn gehouden. De zaak zou dan op het bureau verder zijn uitgezocht.

4. Politieambtenaar D. gaf aan dat hij had gehoord dat V. had gevraagd of zij wist waar haar partner was en of zij aangifte had gedaan. Daarna werden vragen gesteld over de verblijfplaats van verzoeker en haar voormalige relatie met hem. Op één van de vragen had verzoekster geantwoord dat haar relatie met verzoeker over was en dat zij hem daarna niet meer had gezien. Na het gesprek verlieten zij de woning en liepen daarbij langs de slaapkamer van verzoekster. Het bezoek verliep ontspannen en zij werden vrijwillig binnen gelaten en de vragen werden vrijwillig beantwoord. Er was geen druk uitgeoefend en er waren geen kamers of andere ruimtes doorzocht.

5. Uit het proces-verbaal van 24 september 2008 kwam onder meer naar voren dat V. en L. in het kader van een nader onderzoek naar de mogelijke verblijfplaats van de onrechtmatig in Nederland verblijvende vreemdeling op 23 september 2008 om 7.15 uur een onderzoek op het adres van verzoeker instelden en daar met een machtiging tot

binnentreden waren binnen gegaan. Zij troffen verzoeker niet aan. Op het adres waar verzoekster bij haar vriendin verbleef werden zij vrijwillig binnengelaten nadat zij het doel van het bezoek hadden uitgelegd. Verzoekster werd gevraagd wanneer zij verzoeker voor het laatst had gezien en of het klopte dat zij haar relatie met verzoeker had beëindigd. Zij beaamde dit. Op de vraag of zij aangifte wilde doen omdat zij vond dat zij onder dwang de verklaring bij de IND had afgelegd verklaarde verzoekster dat zij inderdaad bij het politiebureau was geweest omdat zij zich slecht voelde en wilde weten waar verzoeker was. Zij deed dit op verzoek van de neef van verzoeker die haar werkgever was. Desgevraagd herhaalde zij dat de relatie met verzoeker was beëindigd.

Beoordeling

6. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is neergelegd in verdragen en de Grondwet.

7. In het verhoor van 16 september 2008 kwam verzoekster over als een kwetsbare vrouw. Inmiddels had zij te kennen gegeven dat zij haar relatie met verzoeker wilde beëindigen en had de IND de verblijfsaanvraag van verzoeker afgewezen. De politie werd echter op 24 september 2008 met tegenstrijdige informatie van de familie van verzoeker geconfronteerd. Zij verklaarden dat de relatie tussen verzoekers niet verbroken zou zijn. Kennelijk ontstond er op dat moment behoefte bij de politie om hier onmiddellijk duidelijkheid over te verkrijgen.

8. De Nationale ombudsman ziet niet in waarom het huisbezoek aan verzoekster nodig was. Een dergelijk onaangekondigd huisbezoek vroeg in de ochtend door drie geüniformeerde politieambtenaren brengt vanzelfsprekend grote onrust bij betrokkenen te weeg. De politie was die ochtend op pad gegaan om verzoeker aan te houden en in vreemdelingenbewaring te stellen. Nu de politie niet over een machtiging tot binnen treden voor het huis waar verzoekster verbleef beschikte, was het aannemelijk dat zij alleen even gingen informeren bij verzoekster. Zij hadden eventueel bij de voordeur navraag kunnen doen naar de verblijfplaats van verzoeker, maar daar had het bij moeten blijven. Om haar in deze situatie en op dit tijdstip in haar privésfeer te overvallen met nadere vragen over haar relatie en over de aangifte die zij had willen doen, acht de Nationale ombudsman ongepast. Daarmee is door de politie een onnodige inbreuk op haar privacy gemaakt. Het behoorlijksvereiste dat grondrechten moeten worden gerespecteerd, in dit geval het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, is geschonden. De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de vreemdelingenpolitie van het korps Haaglanden en de Immigratie- en Naturalisatiedienst is gegrond op het punt van de verhoren van verzoekers wegens strijd met het beginsel van professionaliteit; de klacht over de vreemdelingenpolitie ten aanzien van het huisbezoek wegens een inbreuk op het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

Onderzoek

Op 1 december 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw R. en de heer B. te Den Haag, ingediend door mr. M. Yildirim te Den Haag, met een klacht over een gedraging van de Immigratie- en Naturalisatiedienst en de vreemdelingenpolitie van het korps Haaglanden.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van Staatssecretaris van Justitie en de korpsbeheerder, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek reageerden de staatssecretaris van Justitie en de korpsbeheerder van de politie Haaglanden op de klacht. Daarbij werden enkele specifieke vragen beantwoord. Twee ambtenaren van de politie werden telefonisch gehoord.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder en de minister van Justitie deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoekers gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift aan de Nationale ombudsman van 1 december 2008.

Correspondentie van de klachtenprocedure bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst en de politie.

Brief met de reactie op de klachten van de staatssecretaris van Justitie van 14 november 2008.

4. Brieven met de reactie op de klachten van de korpsbeheerder van 6 februari 2009.

Proces-verbalen van 17 september 2008 en van 24 september 2008.

Beschikking weigering rechtmatig verblijf van de staatssecretaris van Justitie van 17 september 2008.

Opheffing in bewaringstelling van 17 september 2008.

Beschikking op bezwaarschrift van de staatssecretaris van Justitie van 23 januari 2009.

Reactie staatssecretaris van Justitie van 11 juni 2009 en 26 april 2010.

Reactie van korpsbeheerder van 27 mei 2009.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond